

nikakor merodajna, a merodajno je to, da je dobila lansko leto v Kremsu in letošnje leto v Schweinsbarthu prvi državni darili, s čimer se ne more ponašati noben izdelovatelj mnogobrojnih drugih škropilnic. Da je škropilnica izvrstna, dokazuje pa tudi to, da jo je c. kr. kmetijsko ministerstvo lansko leto samo priporočilo in da jih je vsled izkušenj letos naročilo več sto c. kr. namestništvo v Dalmaciji in deželni odbor na Dunaji. Škropilnice ima v zalogi Jos. Stadler v Ljubljani.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

222.

Poraba opija v Evropi; kako strašni so mu nasledki.

Opij se v Evropi, izvzemši Turško in Grško, upotreblja poglavito samo za zdravilo, in kupujejo ga v Perziji in v Indiji. Kot zdravilo prodajajo ga ali kot prah ali kot tekočino. Prah se dobiva ali čist, ali pa ga mešajo v pile z drugim prahom, ali pa napravljajo mazila in obliže. Najnavadnejša vrsta tekočega opija je „tinctura opii“. Čudno je, da opij na opice čisto nič ne deluje. Dajali so jim znatne množine opija, pa na njih niso opazili ni sledu kakej spremembi. Na človeka deluje opij sedaj močnejše sedaj slabейše po tem, kako ga je vaje in po koliko ga jemlje. Ako človek vzame malo opija, takrat ga umiruje, ublažuje in v spanje zaziblje. Večja množina razdražuje, razpaljuje in omamlja človeka, oslabi mu živce in zmede duh, zaziblje ga v spanje za dalje časa, napravlja mu prijetne sanje, a naposled ga ubija. Stoti del jednega grama more že dete usmrtiti, a četrt do tri četrti grama usmrti tudi odraslega človeka. Kedar se kdo ostrupi z opijem, zdravijo ga zdravniki z močno kavo, čreslovo kislino, ali z gorko mandeljevo vodo. Ako bi služil opij samo za zdravila, sreča bi bila to za človeštvo, človek bi ga mogel hvaliti kot dar božji. Toda po opiju segajo dandanes milijoni ljudij, da v njem nahajajo žalostno uživanje in pogubno srečo, katera jim ubija telo in izpija mozek. Kjer se je vkoreninila strast, da v opiju iščejo sanjarsko blaženstvo, tu se žal ne daje več iz srca izruvati, in če tudi človek vidi, kako od dne do dne huje gine in propada. Neka skrivnostna in nepremagljiva moč vleče človeka vedno z novega za tem strupom, da v blaženem spanju pozabi nadlog. Dejali bi, da so v Aziji, kjer je ta bolezen doma, ljudje preprostejši, in se zato težje upirajo tej strasti, ali temu ni tako, ker je ta strast tako močna, kedar se vkorenini, da je ne more niti naobražen Evropejec premagati. Tudi v Evropi se pri razsvitljenih in naobraženih ljudeh često dogajajo prav grozni primeri, kako opij

more človeka v svoje lance vlovati. Taki primeri ublažujejo po nekoliko našo sodbo o robskeji strasti azijskih narodov, in so nam ob enem najstrašnejša opomba, kako se nam je treba čuvati tega strupa. Glasoviti angleški pesnik Coleridge je prišel ne hoté v to strast, in postal je tak, kakor najpreprostejši kitajski delavec. Čitajmo kaj nam je v pismu od 1814. l. zapisal.

„V to strašno navado sem zašel ne hoté, nisem vedel kedaj. Otekla so mi bila kolena, in zato sem moral več mescev v postelji ležati. Na svojo nesrečo sem čital v nekem zdravniškem listu, kako so enako bolezen ozdravili s tem, da so bolniku dali piti tinkture od opija, in ob enem so ga s tinkturo mazali. Tudi jaz sem segel po tem sredstvu, in zgodilo se je čudo, bolezen kakor da si jo odpihal. Začel sem zopet hoditi, dobil sem veselje do jedi, glava se je razbistrila in 14 dni sem bil kot preroben. No polagoma se je začela zgubljati moja živahnost in bolezen se je povrnila. Segel sem z novega po divnem zdravilu, ali ne morem z novega povedati žalostne povesti. Dosta je, če rečem, da so prišle tako grozne posledice, da se to ne daje z besedami dopovedati.“ In Coleridge je postal najkukavnejši rob opija. Pozneje je živel v hiši svojega prijatelja v Bristolu, in tu je povedal zdravniku, kaj mu je. Sedaj še le se je začel najžalostnejši del njegovega življenja. Treba mu je bilo jemati vsak dan manje opija, in prijatelji so se že veselili, ko so videli, da je prišel tako daleč, da ne jemlje več kot po 20 kapljic na dan, a on je skrivaje pil še več kot popreje. Koliko ponižanja in sramote je moral ta naobraženi človek v sebi čutiti, ko je videl, da se tako žalostno vede. Najgroznejše pa je bilo to, ker je svojo nadlogo in nesrečo popolnoma čutil, a si ni mogel pomoči. „Za mene ni več upanja“, pisal je v nekem drugem pismu. „Najboljše bi bilo, ako bi me zaprli v blaznico, ker je moja bolezen nekaka blaznost, katera se od navadne blaznosti samo v tem razločuje, da sem zgubil voljo in moč, a ne pameti. Vi me prosite, da se sam vzdignem. Idite in recite človeku, kateri ne more z rokama gibati, da hoče ozdraveti, ako udari z roko ob roko. Da, poreče vam, prav to je moja bolezen, da ne morem z roko ganiti.“ Pri drugej priliki je pisal še obupnejše: „Pomislite siromašno, kukavno, propalo telo, katero že več let gleda, da pozabi muk, pa se te muke vedno z novega ponavljajo, ker se ne more otresti strasti, katera jih napravlja. Pomislite dušo, katera trpi muke v peklu, a mora drugim kazati pot v raj, ki je njemu za vselaj zaprt, s kratka pomislite največjo nadlogo, slabost in zgubljeno nado, pa hočete vsaj nekoliko razumeti moje stanje, kolikor more človek zapopasti tisto, česar ni skusil.“ Coleridge je živel še 20 let, ker se mu je vender sponeslo, da se je otresel grozne navade.

(Dalje prihodnjič.)